

हिमसंस्कृतवार्ता:

दैनिक ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

पञ्चाङ्गम्

अद्य सिद्धार्थी वि.सं. २०८२,
कलियुगाब्दः ५१२६ ग्रीष्म-ऋतुः
सूर्यः उत्तरायणः ज्येष्ठकृष्णत्रयोदशी
ज्येष्ठ ११ प्रविष्टांशः मङ्गलमयः भवेत्

■ पृष्ठ-३ ■ वर्ष-४ ■ अङ्क-२०६

1

मई २५, २०२५

Website- www.himsanskritam.com

Email- himsanskrit@gmail.com

2 मुख्यमंत्री सुखविंदरसिंहसुकुः
केन्द्रे लम्बितावशिष्टांशस्य
विमोचनार्थं आग्रहं कृतवान्

3 मुख्यमन्त्री आदर्शग्रामसुख-आश्रय
परिसरपरियोजनायै निर्भयाकोषात्
मिलेत् १३२.४१ कोटिरूप्यकाणां
राशिः - धनीरामशांडिलः

3 समाजस्य आधारशिला गुरुः
“महापौरः शैलेन्द्ररावतः”
राजकीय-शिक्षक-संघेन दुग्ङ्गा-
विकास-खण्डे कोटद्वारे शैक्षिक-
उन्नयन-गोष्ठी आयोजिता

सुभाषितम्

भूताभयप्रदानेन,
सर्वान्कामानवाप्नुयात्।
दीर्घमायुः च लभते,
सुखी चैव सदा भवेत्॥

भावार्थः- अन्य को अभय का दान
देने से अर्थात् परोपकार करने से
मनुष्य अपनी सभी इच्छाएं पूर्ण
करके दीर्घ आयुष्य प्राप्त करता है
और सदा सुखी रहता है। इसी लिए
हमें परोपकारी बनना चाहिए।

प्रतिदिन नवीनतम
हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकवार्तापत्रं प्राप्त्यर्थं
7876636263
Whatsapp संख्या मध्ये
नमो नमः लिखन्तु

To get the latest
himsanskritvartah
Daily Sanskrit Newspaper
every day, write Hello on
7876636263 Whatsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-
अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः
पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः - १७७१११

बैडमिण्टन्-क्रीडायां
भारतीयः क्रीडकः किदाम्बी
श्रीकान्तः मलेशिया-मास्टर्स-
क्रीडायाः पुरुष-एकल-
अन्तिम-क्रीडायां प्रविष्टवान्

बैडमिण्टन्-क्रीडायां भारतीयः
क्रीडकः किदाम्बी श्रीकान्तः
जापानस्य युशी तनाका इत्यस्मै
पराजित्य मलेशिया-मास्टर्स-क्रीडायाः
पुरुष-एकल-अन्तिम-क्रीडायां
प्रविष्टवान्।
एकविंशत्यधिक
द्विसहस्रतमे वर्षे विश्वचैम्पियनशिपस्य
क्रीडायां रजतपदकविजेता द्वित्रिंशत्
वयवर्षीयः क्रीडकः उपान्त्यचक्रीय-
क्रीडायां एकविंशतिः-अष्टादशः,
चतुर्विंशति-द्वाविंशतिः इत्येकोतरालेन
विजयं प्राप्तवान्।

भारतेन पाकिस्तानं
संयुक्तराष्ट्रसङ्घस्य
सुरक्षापरिषदि आतंकवादस्य
विषये कट्टालोचितम्

हिमसंस्कृतवार्ताः - भारतेन पाकिस्तानं
संयुक्तराष्ट्रसङ्घस्य सुरक्षापरिषदि
आतंकवादस्य विषये कट्टालोचितम्।
ध्यातव्यं वर्तते यत् भारतं बहुभ्यः वर्षेभ्यः
पाकिस्तान-प्रायोजितातंकवादं आक्रमणं च
सम्मुखीकरोति। संयुक्तराष्ट्र भारतस्य
स्थायीप्रतिनिधिः पर्वतनेनी-हरीशः
सशस्त्रसंघर्षेषु नागरिकानां सुरक्षाविषये
अवदत् यत् पाकिस्तानदेशः भयोत्पादनं
आतंकवादं मुहर्मुहः प्रवर्धयति। श्री हरीशः
अवदत् यत् सद्यः एव सिन्दुराभियाने मृताणां
कुख्यातानां भयोत्पादकानाम् आततायिनां
अन्त्येष्टिस्कारे पाकिस्तानस्य वरिष्ठाः
सर्वकारीयकार्यकर्तारः, आरक्षकाः,
सैन्यबलस्य अधिकारिणः च भागं
गृहीतवन्तः।

आतंकवादं विरुद्धं भारतं
प्रति जर्मनी-देशस्य
समर्थनमभिलक्ष्य कृतज्ञतां
प्रकटितवान् विदेशमन्त्री
सुब्रमण्यम् जयशङ्करः

हिमसंस्कृतवार्ताः - विदेशमन्त्री सुब्रमण्यम्
जयशङ्करः आतंकवादं विरुद्धं भारतं प्रति
जर्मनी-देशस्य समर्थनमभिलक्ष्य कृतज्ञतां
प्रकटितवान्। जर्मनी-देशस्य बर्लिन-नगरे
जर्मन्-कौन्सिल-आन्-फ्रॉन्-रिलेशन्स
इत्यत्र वार्तालापं कुर्वन् डा. जयशङ्करः
अवदत् यत् जर्मनी-देशस्य भयोत्पादक-
आक्रमणस्य निन्दया भारतं उल्लसितम्
अस्ति। डा. जयशङ्करः अवदत् यत्
पाकिस्तान-देशः आतंकवादं शस्त्ररूपेण
बहुभ्यः वर्षेभ्यः प्रयुक्तवान्, भयोत्पादकेभ्यः
आश्रयं च दत्तवान्। डा. जयशङ्करः
पहलगाम्-भयोत्पादक-आक्रमणस्य
निन्दाम् अकरोत्, यत् न केवलं जम्मू-
कश्मीर-प्रदेशयोः अपितु भारतस्य अन्येषु
भागेषु अपि लक्ष्यं अकरोत्। विदेशमन्त्रिणा
भारत-जर्मनी-सम्बन्धस्य विषये उक्तं यत्
उभयदेशयोः मध्ये रक्षा-सुरक्षा क्षेत्रयोः
परस्पर-सम्बन्धः अतीव सुदृढो भविष्यतः।

नीत्यायोगस्य उपवेशने प्रधानमन्त्रिणोक्तं यत् प्रत्येकं
राज्यम् वैश्विकमानकानामनुरूपं न्यूनातिन्यूनम् एकं
पर्यटनस्थलं विकसितुं आधारभूतसंरचनाः प्रदद्यात्

हिमसंस्कृतवार्ताः - प्रधानमन्त्री
नरेन्द्रमोदी प्रत्येकं राज्यम् आग्रहं अकरोत्
यत् वैश्विकमानकानामनुरूपं न्यूनातिन्यूनम्
एकं पर्यटनस्थलं विकसिताय, सर्वाणि
आवश्यकानि सौविधानि,
आधारभूतसंरचनाः च प्रदद्यात्। नवदेहल्यां
नीत्यायोगस्य दशमस्य शासकपरिषदः
उपवेशनस्य अध्यक्षतां कुर्वन् प्रधानमन्त्री
नरेन्द्रमोदी पर्यटनं वर्धयितुं
समीपस्थनगराणां विकासाय च “एकं
राज्यं, एकं वैश्विकं गन्तव्यं” इति उपक्रमे
बलं दत्तवान्। द्रुतगत्या नगरीकरणं
प्रकाशयन् सः विकासेन, नवाचारेण,
स्थायित्वेन च प्रेरित-भविष्याय सज्जितानां
नगरानां आह्वानं कृतवान्। प्रधानमन्त्रिणा
मोदिना केन्द्र-राज्याभ्यां सहयोगेन
द्रुततर-विकासस्योपरि बलं दत्तं यत् यदा
प्रत्येकस्य राज्यस्य विकासः भवति तदैव
भारतमपि विकसितं भविष्यति। सः
सम्मानपूर्णे विधिना नीतिनां च महिलानां
कार्यबले अधिकाधिकं समावेशस्यापि
आग्रहं कृतवान्। उत्तरप्रदेशस्य मुख्यमन्त्री

योगी आदित्यनाथः, आन्ध्रप्रदेशस्य
मुख्यमन्त्री चन्द्रबाबु नायडु,
हिमाचलप्रदेशस्य मुख्यमन्त्री
सुखविन्दरसिंह सुकु, मध्यप्रदेशस्य
मुख्यमन्त्री मोहनयादवः, छत्तीसगढस्य
मुख्यमन्त्री विष्णुदेव साई इत्यादयः सभायां
भागं गृह्णन्ति। केन्द्रशसितप्रदेशाणां
उपराज्यपालाः, केन्द्रीयमन्त्रिणः,
नित्यायोगस्य उपाध्यक्षः, सदस्याः,
मुख्यकार्यकारी चापि अस्मिन् सत्रे
उपस्थिताः आसन्। अस्मिन् वर्षे
शासकपरिषदः उपवेशनस्य विषयः अस्ति
सप्तचत्वारिंशदधिक द्विसहस्रतमवर्षं पर्यन्तं
विकसितभारताय विकसितराज्यम् इति।
कार्यसूचनायाः प्रमुखविषयेषु
उद्यमशीलतायाः प्रवर्धनं, कौशलसम्बर्धनं,
स्थायि वृत्त्यावसराणां जननं च अन्तर्भवति
। एषः उपक्रमः राज्येभ्यः आग्रहं करोति
यत् ते राष्ट्रियलक्ष्यैः समयबद्धलक्ष्यैः च
सह सङ्गतं साहसिकं, समावेशी,
दीर्घकालिकदृष्ट्याः प्रतिवेदनाणां
रूपरेखायाः निर्माणं कुर्वन्तु।

केरल-राज्ये प्रावृट् कालः,

निर्धारितदिनांकात् अष्टदिनानि पूर्वमेव आगतः

हिमसंस्कृतवार्ताः - दक्षिण-पश्चिम-
वृष्टिकालः गतदिवसे केरलराज्ये षोडश-
वर्षेषु प्रथमवारं, निर्धारितदिनांकात्
अष्टदिनानि पूर्वमेव आगतः। केरलराज्ये
सामान्यतः जून्-मासस्य प्रथम-दिनाङ्के
प्रावृट् कालः आयाति। भारतीय-ऋतु-
विज्ञान-विभागेन संसूचितं यत् इतः पूर्वं
केरल राज्ये नवाधिकद्विसहस्रतमे वर्षे
प्राक् प्रावृट् कालः आगतः।
एतदतिरिच्य ऋतु-विभागः सूचयति यत्
कर्णाटकस्य कार्वार, शिवमोग्गा, हसन,
मैसूरु क्षेत्रेषु प्रावृट् आयाति। सममेव
महाराष्ट्रस्य च कतिपयजनपदेषु वृष्टिः
दृश्यते। भारतीय-ऋतु-विज्ञान-विभागेन

सप्तजनपदेषु नारंगवर्णीया संचेतना अपि
च द्वयोः राज्ययोः कृते रक्तवर्णीया
संचेतना प्रकटिता।
हिमाचलेऽपि कुल्लूजनपदे
मेघविस्फोटेन नदीषु प्लावनम्
हिमाचलप्रदेशे शनिवासरे सायंकाले
प्रचण्डवायोः प्रक्षेपैः सहितं प्रचण्डवृष्टिः
अभवत् यत्र नदीषु खण्डेषु च जलस्तारः
अत्यधिकः वर्धितः। तत्रैव
कुल्लूजनपदस्य राम समीपे रामपुरक्षेत्रे
जगातखाना क्षेत्रे मेघविस्फोटेन बहूनि
वाहनानि पङ्के विलिलानि सन्ति, तत्रैव
कोटिशः रूप्यकाणां हानिः अभवत्।

मुख्यमंत्री सुखविंदरसिंहसुक्खु: केन्द्रे लम्बितावशिष्टांशस्य विमोचनार्थं आग्रहं कृतवान्

नीति-आयोगस्य समक्षं जलविद्युत्परियोजनानां पर्यटनस्य च विषयोपस्थापितः

हिमसंस्कृतवार्ता: - नवदेहली। मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खु: शनिवासरे नवदेहल्यां नीति-आयोगस्य १० तमायाः शासकीयपरिषदः (गवर्निंग काउन्सिल) सभायां भागं गृहीतवान् यस्य अध्यक्षता प्रधानमंत्री नरेन्द्र मोदी अकरोत्। अस्मिन् वर्षे सभायां चर्चा कृता विषयः आसीत् 'विकसितभारतस्य कृते विकसितराज्यम्/ २०४७' इति। सभायां विकासमार्गे विद्यमानाः आह्वानानि, विकसितराष्ट्रत्वस्य लक्ष्यं प्राप्तुं एतानि आह्वानानि पारयितुम् आवश्यकतायाः विषये च बलं दत्तम्। सुखविन्दरसिंहसुक्खु: उक्तवान् यत् पर्वतीयराज्यानां विशेषापेक्षां ध्यानां दत्त्वा विभिन्नयोजनानां पात्रतायां शिथिलतां दत्त्वा अधिकनिधिविनियोगः करणीयः। राज्याय दीर्घकालं यावत् लम्बितस्य ऋणस्य मुक्तिं कर्तुंमपि आग्रहं कृतवान्। सः अवदत् यत् यदि केन्द्रेण लम्बितानि अवशिष्टांशानि समये एव मुक्तानि भवन्ति तर्हि हिमाचलप्रदेशः स्वावलम्बी राज्यं भविष्यति। मुख्यमंत्री देशस्य पर्यटनमानचित्रे हिमाचलप्रदेशं सर्वाधिकं प्राधान्यं पर्यटनस्थलरूपेण आनेतुं राज्यसर्वकारस्य दृष्टिः विस्तरेण अवदत्। राज्ये पर्यटनकार्याणां प्रवर्धनार्थं राज्यसर्वकारेण विविधानि पदानि कृतानि सन्ति। आन्तरिकविदेशीयपर्यटकानाम् आकर्षणार्थं धार्मिकं, इको, जलं, प्राकृतिकं क्रियाकलापं आधारितं, स्वास्थ्यपर्यटनं च विविधाः आयामाः प्रदत्ताः सन्ति। सः अवदत् यत् काङ्गडा-विमानस्थानकस्य धावनमार्गस्य विस्तारः क्रियते यत् बृहतराणि विमानानि अवतरितुं शक्नुवन्ति, येन स्थानीय-अर्थव्यवस्था सुदृढा भविष्यति, तथैव पर्यटकानां

सुविधा अपि भविष्यति। सः जलविद्युत् परियोजनासु राज्यानां अधिकाराणां दृढतया पक्षमपि कृतवान् तथा च मुक्तराजस्वरूपस्य विषयं उत्थापितवान् तथा च ४० वर्षाणि पूर्णानि पीएसयू- सीपीएसयूसंस्थाः राज्येभ्यः समर्पयितुं च प्रार्थितवान्। मुख्यमंत्री राज्यस्य ऊर्जानीत्यानुसारं स्वत्वशुल्कस्य विषयः अपि उत्थापितवान्। सर्वकारस्य वर्तमाननीत्यानुसारं प्रथमे १२ वर्षेषु १२ प्रतिशतं स्वत्वशुल्कं, आगामिषु १८ वर्षेषु १८ प्रतिशतं, आगामिषु १० वर्षेषु ३० प्रतिशतं च प्रावधानं कृतम् अस्ति। सः अवदत् यत् राज्ये कार्यं कुर्वन्तः निजीकम्पन्यः सर्वकारस्य ऊर्जानीतेः अनुपालनं कुर्वन्ति। सः केन्द्रीय- पीएसयू-संस्थाभ्यः अपि एतां नीतिं स्वीकुर्वन्तु इति आग्रहं कृतवान्। मुख्यमंत्री उक्तवान् यत् हिमाचलप्रदेशस्य वनसम्पदः उत्तरभारतस्य जीवनप्रदं वायुं प्रदाति, देशस्य हरितारवरणस्य संरक्षणे च महत्त्वपूर्णं योगदानं ददाति। पर्यावरणसंरक्षणार्थं राज्येन हरितबोनसः प्राप्तव्यः इति सः अवदत्। राज्यसर्वकारेण २०२६ तमस्य वर्षस्य मार्चमासस्य ३१ दिनाङ्कपर्यन्तं हिमाचलस्य हरितऊर्जास्वरूपेण विकासस्य लक्ष्यं निर्धारितम् अस्ति। आगामिसमये हिमाचलं देशस्य प्रमुखं हरितहाइड्रोजन- उत्पादकराज्यरूपेण उद्भवति। राज्यसर्वकारः ऑयल इण्डिया लिमिटेड इत्यनेन सह मिलित्वा सोलनमण्डले एकमेगावाट क्षमतायुक्तं हरितहाइड्रोजनसंयंत्रं स्थापयति। सुक्खुमहोदयः अवदत् यत् पर्वतराज्यानां विशेषा आवश्यकताः विचारणीयाः, विभिन्नासु योजनासु पात्रतामापदण्डेषु शिथिलतां कृत्वा जनस्य अधिकविनियोगस्य विषये विचारः करणीयः। उद्यमशीलतां, कौशलविकासं, स्थायिरोजगारस्य अवसरान् च प्रवर्धयितुं कृतानां विविधानां उपक्रमानाम् अपि चर्चा अभवत्। मुख्यमन्त्रिणा सह मुख्यसचिवः प्रबोध शक्सेना, मुख्यमन्त्रिणः सचिवः राकेशकंवरः अपि उपस्थिताः आसन्।

उपमुख्यमंत्री निजीविद्यालयानां छात्राणां कृते बसभाटके अपकर्षं दत्तवान्

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। शिमलानगरस्य निजीविद्यालयेषु अध्ययनं कुर्वतां बालकानाम् अभिभावकाः शनिवासरे उपमुख्यमन्त्रिणा मुकेश अग्निहोत्रिणा मिलित्वा सद्यः एव बस-पास- भाटकवृद्धा सह विविधसमस्यानां विषये बोधितवन्तः। उपमुख्यमंत्री अवदत् यत् पूर्वं बसपासभाटकस्य कृते द्वे वर्गे आस्ताम्, यत् ० तः ५ किलोमीटर यावत् १८०० रुप्यकाणि, ५ किलोमीटरतः अधिकं दूरं यावत् २५०० रुप्यकाणि च आसन्। सः अवदत् यत् अधुना शिमलानगरस्य निजीविद्यालयेषु अध्ययनं कुर्वतां छात्राणां कृते आश्रयं दातुं वर्गत्रयं निर्मितमस्ति। प्रथमस्य वर्गस्य अन्तर्गतं ० तः ६ किलोमीटर यावत् दूरस्य भाटकं ६०० रुप्यकाणि न्यूनीकृत्य १२०० रुप्यकाणि यावत् कृतमस्ति। प्रथमवर्गे दूरं एककिलोमीटर वर्धितम् अस्ति, यत् पूर्वं ० तः ५ किलोमीटर यावत् आसीत्। द्वितीयवर्गस्य अन्तर्गतं ६ तः १२ किलोमीटरपर्यन्तं यावत् बसपासभाटकं ७०० रुप्यकाणि न्यूनीकृत्य १८०० रुप्यकाणि यावत् कृतमस्ति। तृतीयवर्गस्य अन्तर्गतं १२ किलोमीटरतः अधिकं २००० रुप्यकाणि यावत् भाटकं कृतमस्ति। उपमुख्यमंत्री अपि घोषितवान् यत् शीघ्रमेव छात्राणां कृते बसपासस्य सुविधा अन्तर्जालद्वारा उपलभ्यते येन अभिभावकानां कार्यालयेषु धावनं न करणीयम्। सः अवदत् यत् हिमाचलमार्गपरिवहननिगमः जनकल्याणस्य भावनां कृत्वा राज्ये सेवां प्रदाति तथा च एषः निर्णयः तस्य उद्देश्यस्य पूर्तये महत्त्वपूर्णं सोपानम् अस्ति। मातापितरौ उपमुख्यमन्त्रिणं प्रति कृतज्ञतां प्रकटयन्तः एतस्य पदस्य प्रशंसाम् अकुर्वन्।

वर्तमानसर्वकारे सर्वाः व्यवस्थाः भ्रष्टाः सन्ति, पुलिसाधीक्षकः, महानिदेशकः च परस्परं विरुद्धं वदतः- जयरामठाकुरः

हिमसंस्कृतवार्ता:- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। विपक्षनेता पूर्वमुख्यमंत्री जयरामठाकुरः विमलनेगीमृत्युप्रकरणस्य अन्वेषणसम्बद्धं राज्यसर्वकारं लक्ष्यं कृतवान्। रिकाङ्गपिण्डोक्षेत्रे जनसभायां सः अवदत् यत् विमलनेगी अस्माकं मध्ये नास्ति किन्तु यदा वयं विधानसभायाम् अवदाम यत् एतत् हत्या अस्ति वा आत्महत्या वा, तदा तस्य अन्वेषणं करणीयम्, राज्यसर्वकारस्य संस्थाः अन्वेषणं कर्तुं न शक्नुवन्ति यतोहि अस्मिन् बृहत्तेतुभिः सह अधिकारिणां विषये अपि चर्चा क्रियते। अतः अन्वेषणं CBI द्वारा कर्तव्यम्। परन्तु सर्वकारेण उक्तं यत् सीबीआई-द्वारा अन्वेषणस्य आवश्यकता नास्ति,

परिवारजनाः सीबीआई अन्वेषणं न इच्छन्ति। जयरामः अवदत् यत् राज्यस्य मुख्यमन्त्रिणा उत्तरं दातव्यम्, यदि विमलनेगीपरिवारस्य सीबीआई- अनुसन्धानस्य आवश्यकता नास्ति तर्हि अद्य तेभ्यः सीबीआई- अनुसन्धानार्थं उच्चन्यायालयं किमर्थं गन्तव्यम् इति। राज्यसर्वकारेण कृतस्य अन्वेषणस्य विषये परिवारस्य विश्वासः नासीत् इति कारणेन सः अगच्छत्। अद्य अस्माकं एकः प्रामाणिकः अभियंता एतत् जगत् त्यक्तवान्। जयरामः अवदत् यत् स्मृतिशलाकायाः (पेनड्राइव) उल्लेखः अभवत्, परन्तु यदा तस्य अन्वेषणार्थं एफएसएल-इत्यस्मै प्रेषितः तदा तस्मिन्

सर्वाणि वस्तूनि स्वच्छानि कृत्वा समाप्तानि इति कथ्यते। स्वाभाविकतया प्रश्नाः उत्पद्यन्ते यत् ते किमपि अन्वेषणं न इच्छन्ति स्म तथा च अन्वेषणस्य प्रमाणानि नाशयितुं प्रयत्नाः कृताः। अधुना सीबीआई-अनुसन्धाने बहवः अधिकारिणः भ्रमिताः भविष्यन्ति। उच्चन्यायालयस्य आदेशं द्विविधपीठं प्रति नेतुं सर्वकारः सज्जः इति उक्तवान्। वर्तमानकाङ्ग्रेससर्वकारे सर्वाः व्यवस्थाः नष्टाः अभवन्। पुलिससदृशे अनुशासितबलेन पुलिसाधीक्षकः डीजीपीविरुद्धं डीजीपी च पुलिसाधीक्षकविरुद्धं वदति। जनाः सीबीआई, एनएसजी, मुख्यसचिवस्य विरुद्धं वदन्ति। समग्रतया सर्वकारः क्रीडा अभवत्।

मुख्यमन्त्री आदर्शग्रामसुख-आश्रय परिसरपरियोजनायै निर्भयाकोषात्

मिलेत् १३२.४१ कोटिरूप्यकाणां राशिः- धनीरामशांडिलः

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला।

स्वास्थ्य, सामाजिकन्यायः एवं अधिकारिता मंत्री डॉ. (कर्मल) धनीरामशांडिलः नवदेहल्यां केन्द्रीयमहिला एवं बालविकासमंत्रिणा अन्नपूर्णादेवी इत्यनया सह मिलितवान्। डॉ. (कर्मल) धनीरामशांडिलः निर्भयाकोषात् मुख्यमन्त्री आदर्शग्रामसुख-आश्रय परिसरपरियोजनायै १३२.४१ कोटिरूप्यकाणि दातुं प्रार्थितवान्। सः बोधितवान् यत् मुख्यमन्त्री आदर्शग्राम सुख-आश्रय परिसरपरियोजनायाः अन्तर्गतं आवासीयसुविधानां अतिरिक्तं प्रशिक्षणकेन्द्राणि विद्यालयः/व्यावसायिक-प्रशिक्षणकेन्द्राणि च मनोरञ्जनसम्बद्धाः सुविधाः च एकस्मिन् स्थाने प्रदत्ताः भविष्यन्ति। अस्मिन् केन्द्रे अनाथानाम्, परित्यक्तबालानां, वृद्धाश्रयेषु निवसतां वृद्धानां, शक्तिसदनस्थानां महिलानां कृते आवासीयसुविधाः प्रदत्ताः भविष्यन्ति।

हिमाचलप्रदेशराज्यबालक-ल्याणपरिषद्द्वारा संचालितबालसंरक्षणसंस्थानां २०२३-२४ वित्तवर्षस्य भुक्तिं लम्बितरूपेण ३,६८,७६,५३८ रूप्यकाणां राशिं विमोचयितुं अपि आग्रहं कृतवान्। २०२०-२१ तथा २०२१-२२ वित्तीयवर्षयोः ९१.३३ लक्षरूप्यकाणां, २०२२-२४ वित्तवर्षस्य १.८० कोटिरूप्यकाणां, वित्तवर्षस्य २०२३-२४ वर्षस्य कृते २.२२ कोटिरूप्यकाणां च लंबितराशिं पूर्वराष्ट्रीयक्रेचयोजना/ पालनायोजनायाः अन्तर्गतं मुक्तं कर्तुं अपि आग्रहं कृतवान्। धनीरामशांडिलः अवदत् यत् एकस्थानकेन्द्रस्य, महिलासहायतारेखायाः, शक्तिसदनस्य, सखीनिवासस्य, महिलासशक्तिकरणकेन्द्रस्य च अन्तर्गतं प्रबन्धनव्ययः सम्प्रति राज्यसर्वकारेण निर्धारितस्य न्यूनतमवेतनमानकानां अपेक्षया न्यूनः अस्ति। राज्ये प्रचलितस्य न्यूनतमवेतनस्य समानरूपेण एते मानकाः आनेतव्याः इति सः आग्रहं कृतवान्। सिरमौर-मण्डलस्य पांशटासाहब-स्थले सखी-निवास-निर्माणस्य अन्तिमांश-रूपेण २७.८५ लक्ष-रूप्यकाणां राशिं विमोचयितुं अपि आग्रहं कृतवान्। डॉ. (कर्मल) धनीरामशांडिलः अवदत् यत् पोषण-अभियानस्य अन्तर्गतं केन्द्रसर्वकारेण २७९९.७९ लक्षरूप्यकाणां राशिः मुक्ता अस्ति। सः अवदत् यत् एतस्याः राश्याः अतिरिक्तं स्मार्टदूरभाषयन्त्राणां कृते ८०४.६८ लक्षरूप्यकाणां अतिरिक्तराशिः अस्ति तथा च १८३१ लक्षरूप्यकाणां लम्बितदेयता अस्ति। एतत् मनसि कृत्वा सः धनमपि याचितवान्।

पटियाला जनपदस्य नाभानगरे संस्कृतभारत्या विशिष्टं व्याख्यानम्

हिमसंस्कृतवार्ता:। पटियाला जनपदस्य नाभानगरे ए. एम. जैन मॉडल स्कूल नाभा तथा आर. एस. जैन- पब्लिक-स्कूल- नाभा द्वयोः विद्यालयोः संस्कृतभारत्या व्याख्यानसत्रे आयोजिते। सत्रयोः संस्कृतभारत्याः विस्तारकः मनीषः आसीत्। विषयप्रमुखत्वेन समुपस्थितः विद्यालययोः प्रधानाचार्यौ सन्तोषेण आगतस्य मनीषविस्तारकस्य उपहारेण स्वागतं कृतवन्तः। मनीषेण संस्कृतं किमर्थम् आवश्यकम् अस्ति, संस्कृतं कथं वैज्ञानिकी भाषा अस्ति, संस्कृत-पठनस्य के-के लाभः सन्ति विषयाः छात्राणां पुरतः समुपस्थिताः। सत्रयोः विंशोत्तरशतम् (120) प्रायः छात्राः लाभान्विताः अभवन्। कार्यक्रमेषु सह- प्रधानाचार्या अनिता, सीता रानी, अनीता धीमान्, निशा रानी, रुचि शर्मा, परमीतः, राजेशः, बलबीरः इत्यादयः आसन्।

समाजस्य आधारशिला गुरुः “महापौरः शैलेन्द्ररावतः”

राजकीय-शिक्षक-संघेन दुगड्डा-विकास-खण्डे
कोटद्वारे शैक्षिक-उन्नयन-गोष्ठी आयोजिता

हिमसंस्कृतवार्ता:-कुलदीपमैन्दोला।कोटद्वारम् । राजकीयः शिक्षक-संघः, दुगड्डा-विकास-खण्डस्य तत्त्वावधानस्य अन्तर्गतम् एकदिवसीया शैक्षिक-उन्नयन-गोष्ठी कोटद्वार-नगरस्थे सभागारे आयोजिता अभवत्। अस्मिन् कार्यक्रमे कोटद्वार-नगर-निगमस्य महापौरः श्री-शैलेन्द्र-सिंह-रावतः मुख्य-अतिथिरूपेण उपस्थितः आसीत्। गोष्ठ्याः अध्यक्षता शिक्षक-संघस्य जनपदाध्यक्षः बलराजः गुसाई कृतवान्। कार्यक्रमस्य आरम्भः राजकीया-बालिका-वरिष्ठमाध्यमिक- विद्यालयः कोटद्वारस्य बालिकाभिः दीपप्रज्वलनं सरस्वती-वन्दनया च सह अभवत्। ततः परम् अतिथीनां स्वागत-अलंकरणं सत्कारः च कृतः। गोष्ठ्याम् मुख्यवक्ता श्री-कुलदीपमैन्दोला अद्यतन-शैक्षिक- परिवेशे गुरुणां दायित्वं, राष्ट्रीय-शिक्षा-नीतिः २०२० च तस्य प्रभावः, विद्यालय-स्तरे नवाचाराणां आवश्यकता च इत्येतेषु विषये विस्तरेण प्रकाशं कृतवान्। सः अवदत् - “शिक्षकैः विद्यार्थिनां बौद्धिक-नैतिक-सामाजिक-विकासे सकारात्मकं योगदानं दातव्यं। शिक्षायाः उन्नयेन यदि संग्रामः स्यात्, उत्साहेन सह; यदि सङ्गः स्यात्, तर्हि सः साधुतया; यदि द्वन्द्वः स्यात्, तर्हि समासेन; यदि विच्छेदः स्यात्, तर्हि सन्धिना भवेत्।” सः अपि उक्तवान् - “शिक्षकः जीवनपर्यन्तं शिष्यं अग्रे नयति, किन्तु शासनं ते यथोचितं सम्मानं न ददाति। संघः एषां शैक्षिक-कर्तव्यानां संवर्द्धनाय कार्यं करोति।”सहवक्त्रूपेण कविताशिक्षिका अपि विद्यालय-गतिविधीनां, बाल-संसदः, प्रयोग-आधारित-शिक्षणस्य, सहशैक्षिक-कार्यक्रमाणां च महत्त्वे विशेषं बलं दत्तम्। सा अवदत् - “यत्र छात्रस्य प्रदर्शनं उत्तमम्, तत्र न प्रचारः जातः; यत्र तु छात्रः असफलः अभवत्, तत्र तस्य दोषः अधिकेन प्रकाशितः अभवत्।”गोष्ठ्याम् विविध-विद्यालयेभ्यः आगतानां शिक्षकैः अपि स्वानुभवाः संयुक्तीकृताः, च विद्यालयेषु प्रवर्तमानाः नवाचार-योजनाः अपि चर्चिताः।

संस्कृतभाषा भारतीयसंस्कृतेः धरोहरम् अस्ति- आचार्यराहुलशास्त्री

हिमसंस्कृतवार्ता:- जगदीश डाभी

(उत्तरप्रदेशात्) ऑनलाइनपाठ्यक्रम निर्माणयोजनान्तर्गते उत्तरप्रदेशसंस्कृतसंस्थानेन बौद्धिकसत्रम् आयोजितम्। प्रेरणासत्रस्य मुख्यवक्ता आचार्यराहुलशास्त्री स्वभाषणे संस्कृतभाषायाः महत्त्वं प्रकाशयन् उपस्थितजनेभ्यः अवदत् यत् संस्कृतम् अस्माकं भारतीयसंस्कृतेः धरोहरम् अस्ति, अतः अस्माभिः तदर्थं गर्वयुक्तः भवितव्यः इति। तस्य प्रचार-प्रसारः अस्माकं दायित्वम् अस्ति। यदा अस्माकं संस्कृतिः स्वयमेवपूर्णा अस्ति तर्हि वयं पाश्चात्यसंस्कृतेः अनुसरणं किमर्थं कुर्मः? स्वभाषणे तेनोक्तं यत् संस्थानं न केवलम् उत्तरप्रदेशे अपि तु समग्रविश्वे अन्तर्जालमाध्यमेन कार्यं कुर्वन्नस्ति एषः गौरवस्य विषयः। संस्कृतभाषणात् गौरवभावना वर्धते, यतोहि संस्कृतं “नैव क्लीष्टा न च कठिना”। अतः अस्माभिः सर्वदा सरलतया अभिनयेन च भाषां वक्तुं प्रयत्नः करणीयः। अन्ये जनाः अपि संस्कृताध्ययनार्थं प्रेरणीयाः। तेन प्रतिपादितं यत् वैदिककालादारभ्य लौकिकसाहित्यपर्यन्तं सर्वत्र वर्तमानस्य उत्तरप्रदेशस्य स्थानानां महद्वर्णनं प्राप्यते। नैमिष्यारण्य, अयोध्या, काशी सदृशानां सांस्कृतिकपरिदृश्येण अस्माकं

संस्कृतसंस्कृतिस्तथा सदैव प्रगतौ आसीत्। तेनोक्तं यत् उत्तरप्रदेशः निश्चितरूपेण उत्तमप्रदेशत्वेन अग्रे वर्धमानः अस्ति। संस्कृतभाषणात् गौरवभावना वर्धते, यतोहि संस्कृतं “नैव क्लीष्टा न च कठिना”। संस्कृतं कस्यापि एकस्य वर्गस्य भाषा नास्ति, सर्वेषां भाषाणां जननी संस्कृतमेव। संस्कृतभाषायां संस्कृतस्य पाठनं भवतु इति सर्वैः प्रयत्नः करणीयः। एतत् अस्माभिः विचारणीयम्, यतोहि भाषाशिक्षणस्य कौशलविकासे उत्तमपाठकस्यापि आवश्यकता। तत्रैव सन लेखनकौशलसंवर्धनार्थं संस्कृतवार्तापत्रिकासु लेखनस्य अभ्यासः कर्तव्यः। कार्यक्रमस्य प्रारम्भे मंगलाचरणं डॉली पाहुडा इत्यनेन सरस्वती वन्दना च अकरोत्। संस्थानगीतिका विमल शर्मा, अतिथिस्वागतगीते शिवनारायण मिश्र महोदयेन कृतम्। नीतु सक्सेना इत्यनेन ऑनलाइन पठित्वा स्वस्य अनुभवस्य विषये सन् उक्तवती। अतिथेः स्वागतं परिचयञ्च अस्माकं समन्वयकः ये सर्वदः योजनासमन्वयेन कक्षाप्रबन्धने, प्रशिक्षकप्रबन्धने च निरन्तरं रताः भवन्ति तादृशः प्रशिक्षणसमन्वयकः दिव्यारंजनमहोदयः कारितवान्। कार्यक्रमस्य सत्रसंचालनं प्रशिक्षकः विष्णु पाठकः कृतवान्, प्रशिक्षिका मीना कुमारी अतिथिभ्यः समागतानाञ्च धन्यवादं दत्तवती। कार्यक्रमे उत्तरप्रदेशसंस्कृतसंस्थानस्य निदेशकः विनयश्रीवास्तवः, प्रशासनिकपदाधिकारी जगदानन्द झाः, दिनेशमिश्र, योजनाप्रमुखः भगवानसिंहचौहानः, प्रशिक्षणप्रमुखः सुधिष्ठमिश्रः, समन्वयकः धीरजमैदाणी, दिव्यरंजनः, राधाशर्मा इत्यादयः उपस्थिताः आसन्। तकनीकीसहयोगः प्रशिक्षकः अमितसामवेदी तथा शांतिमन्त्रः प्रशिक्षिका दीपमाला अकरोत्। कार्यक्रमे प्रशिक्षकः गोपालमिश्रा तथा सर्वे प्रशिक्षकः उपस्थिताः आसन्।